

DOKKINO

OPETUSMATERIAALI 2015

RAKKAUTTA JA ROSKAA

Minkälaista on elää nuoruus venäläisellä kaatopaikalla köyhyydessä, kun ei ole muuta kuin peltinen suoja kotina ja ajatukset täynnä unelmia sekä toiveita paremmasta tulevaisuudesta? Venäjällä on arviolta viisi miljoonaa koditonta, joista jopa miljoona on lapsia. Lyhyessä dokumentissa tutustutaan lapsiin ja nuoriin, jotka elävät elämäänsä ja pohtivat unelmiaan moskovalaisen kaatopaikan keskellä. Rosoisen tarinan taustalla pilkahtaa toivonkipinä ja ajatus – aina on toivoa.

Ohjaus: Hanna Polak

Teemat: lapsuus, nuoruus, köyhyys, kodittomuus, elinolot, kaatopaikka, Venäjä, yhteiskunta, unelmat, toivo

---

YHTEISKUNNALLINEN ELOKUVA-ANALYYSI

Arkipuheessa köyhällä tarkoitetaan ihmistä, jolla ei ole rahaa. Usein köyhyys määritelläänkin suhteessa juuri rahaan ja omaisuuteen. Mittareina käytetään ihmisen tuloja ja varallisuutta. Maailmanpankin mukaan ihminen on äärimmäisen köyhä, kun hän joutuu selviytymään eurolla päivässä. Tätä nykyä äärimmäisessä köyhyydessä elää 1,3 miljardia ihmistä. Hieman alle 2,5 miljardin ihmisen on tultava toimeen reilulla puolellatoista eurolla päivässä.

Tuloköyhyys on vain yksi köyhyyden monista ulottuvuuksista, joita ovat myös

- riittämätön ravinto, terveys ja koulutus
- heikko yhteiskunnallinen asema ja arvostus
- vähäiset oikeudet, vapaudet ja vaikutusmahdollisuudet
- yhteiskunnallisten turvaverkkojen puute.

Laajasti ymmärrettynä köyhyys onkin kyvyttömyyttä huolehtia omista perustarpeistaan ja osallistua täysipainoisesti yhteiskuntaan.

Lähde: <http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15802&contentlan=1&culture=fi-FI>

Pohdittavaa:

1. Elokuvan mukaan Venäjällä on noin viisi miljoonaa köyhää, joista noin miljoona on lapsia ja nuoria. Elokuvan päähenkilötkin elävät kaatopaikalla köyhyydessä ja vaatimattomissa olosuhteissa. Pohtikaa seuraavia kysymyksiä luokassa tai pareittain:
  - Kuvaile elokuvan lasten ja nuorten elinoloja. Minkälainen heidän kotinsa on? Minkälainen on heidän elinympäristönsä? Miten eläminen kaatopaikalla vaikuttaa lasten ja nuorten hyvinvointiin?
  - Mitä haasteita elokuvan lapset ja nuoret kohtaavat?
  - Minkälaisia ovat mielestäsi ”huonot olot”?
  - Oletko kohdannut Suomessa köyhyyttä tai kodittomuutta? Anna esimerkkejä.
  - Minkälaista tukea elokuvan nuoret tarvitsisivat päästäkseen pois köyhyydestä? Keksitkö esimerkkejä Suomessa toimivista organisaatioista, jotka auttavat köyhiä, kodittomia, lapsia sekä nuoria?
  - Mitä elokuva kertoo yhteiskunnasta, jossa lapset ja nuoret elävät?
2. Kuvittele, että joutuisit itse elämään vastaavanlaisissa olosuhteissa kuin elokuvan päähenkilöt. Kuinka selviäisit? Mikä olisi vaikeinta? Pystyisitkö elämään ilman rahaa? Keskustelkaa pareittain tai ryhmissä.
3. Elokuvan nuoret eivät omista juuri mitään ja rahaakin on vain muutama kolikko taskun pohjalla. Mieti omaa omaisuuttasi. Tarvitsetko kaikkea mitä omistat, vai pystyisitkö luopumaan jostakin? Jos tulisi tilanne, jossa saisit valita vain viisi tärkeintä asiaa, mitkä valitsisit?
4. Sanotaan, ettei rahalla saa kaikkea. Mitä tällä sanonnalla mielestäsi tarkoitetaan? Päteekö sanonta omaan elämäsi? Entä elokuvan nuorten elämään? Mitkä ovat sinun elämäsi kolme tärkeintä asiaa?
5. Yksi elokuvan nuorista kertoo elokuvan lopussa päässeensä pois kaatopaikalta. Luuletko, että kyseisen nuoren odotukset paremmasta tulevaisuudesta täyttyvät? Voiko hän löytää yhtä lailla töitä, asunnon ja perustaa perheen kuten muutkin? Perustele.
6. Kaatopaikat
  - Mistä kaatopaikat syntyvät? Listatkaa kaikki keksimänne syyt.
  - Mitä hyötyä ja mitä haittaa kaatopaikoista on?
  - Miten ihmisten kuluttaminen vaikuttaa kaatopaikkoihin? Mistä kaatopaikat syntyvät? Listatkaa kaikki keksimänne syyt.
7. Erityisesti vauraimmissa maissa kuluttaminen lisääntyy jatkuvasti ja ihmisille kehitetään uusia tuotteita. Selvitä seuraavat käsitteet:
  - Kuluttaminen
  - Kuluttaja
  - Eettinen kuluttaminen

Tehtävää:

1. Minkälainen sinä olet kuluttajana? Pidä kulutuspäiväkirjaa kuukauden ajan. Pidä kirjaa kuukauden ajan kaikista ostamistasi asioista ja merkitse viereen niiden hinta. Voit ryhmitellä tuotteet esimerkiksi seuraavasti:

Elintarvikkeet

Kaikki syömiset ja juomiset, mitä ostat itse omalla rahalla. Kävitkö pizzalla tai kahvilassa? Ostitko limun tai karkkia?

Vaatteet

Ostitko uusia vaatteita?

Palvelut

Kävitkö kampaajalla tai parturissa? Laitatitko kynnet? Kävitkö hierojalla?

Harrastukset

Maksatko esimerkiksi kertamaksuja osallistumisestasi johonkin harrastukseen? Ostatko tiettyjä välineitä? Kävitkö laskettelemassa?

Viihde

Ostitko esimerkiksi pelejä, kävitkö elokuvissa, ostitko cd:n tai

Analysoi kulutuspäiväkirjaasi testikuukauden jälkeen.

- Laske kaikki osiot erikseen ja sen jälkeen laske ne myös yhteen, jotta tiedät kuinka paljon rahaa kului kuukauden aikana. Mihin osioon käytit eniten rahaa?
  - Minkälaisena näet kulutustottumuksesi?
  - Yllätytkö kuluttamastasi rahamäärästä vai pysyikö se mielestäsi kohtuullisena?
  - Vertaile hieman kulutustottumuksiasi vierustoverisi kanssa: Mihin asioihin teillä kului eniten rahaa? Oliko rahasummissa eroja?
  - Mitkä kuluttamasi asiat olivat mielestäsi elintärkeitä ja mitkä turhia?
  - Tee suunnitelma seuraaville viikoille. Mistä asioista pystyisit karsimaan?
2. Kuvittele, että sinulla olisi käytettävissäsi 100€ seuraavan kuukauden ajan. Mihin asioihin rahan käyttäisit? Riittäisikö raha sinulle kuukaudeksi? Mitä tarvitsisit eniten? Listaa paperille asiat, joihin rahan käyttäisit ja suunnittele kuinka rahasumman jakaisit kaikkiin tarvitsemiisi asioihin.
  3. Kaatopaikalle päätyy usein roskaa, mutta monesti myös käyttökelpoisia esineitä jotka on vain koettu turhiksi ja hyödyttömiksi. Mikä on turhin asia, mikä kodistasi tai luokastasi löytyy? Etsi sille uusi käyttötarkoitus ja uusi elämä.
Miten sitä voisi hyödyntää toisessa yhteydessä? Mitä sillä voisi tehdä?
Piirrä esineen uudesta elämästä havaintokuva.

ESTEETTINEN ELOKUVA-ANALYYSI

ÄÄNIMAILMA

Äänellä on iso merkitys elokuvissa ja kaikessa muussakin audiovisuaalisessa kerronnassa. Usein äänimailma jää kuitenkin vähälle huomiolle kuvan ollessa ensisijainen tarkastelun kohde. Elokuvan äänimailma koostuu monista elementeistä ja kerroksista. Elokuvan äänimailman rakennuspalikoita ovat esimerkiksi musiikki, roolihahmojen puhe, kertojaääni, taustäänet ja äänitehosteet. Myös hiljaisuus voi olla tehokas keino luoda tunnelmaa.

Äänillä voidaan vedota katsojan tunteisiin monilla tavoilla ja johdatella tätä tiettyyn tunnelmaan. Äänen taajuus, sävelkorkeus ja rytmi vaikuttavat katsojan vaikutelmiin siitä mitä tarinassa tapahtuu. Tiettyihin tilanteisiin ja erilaisiin elokuvagenreihin liittyy vahvoja odotuksia siitä, minkälainen ääni niihin luontevasti kuuluisi. Jännityselokuvilla, romanttisilla komedioilla, eepillisillä sotaelokuvilla jne. on usein hyvin tyypilliset äänimailmat. Ääni ja kuva voidaan myös tahallisesti laittaa ristiriitaan keskenään ja näin hämätä katsojaa. Äänillä katsoja voidaan myös yllättää, pelästyttää tai saada nauramaan.

Äänillä voidaan kertoa ja liikuttaa tarinaa eteenpäin. Äänillä ja musiikilla voidaan esimerkiksi saada aikaan erilaisia tunnetiloja, luoda jatkuvuutta kerronnalle, vaikuttaa ajan ja paikan tuntuun sekä antaa vihjeitä tulevista tapahtumista tai palata menneeseen. Yhtenäinen äänitausta auttaa jatkuvuuden luomisessa ja muistuttaa tapahtumapaikasta, vaikka kuvassa näkyisi vain pieni yksityiskohta.

Äänellä on mahdollista tuoda kuvaan sellaista, jota ei kuvassa näy. Tällöin ääni täydentää ja selventää epäselväksi jääneitä kohtia. Kaikkea ei aina tarvitse näyttää. Joskus pelkän äänen käyttäminen on tehokkaampaa kuin asian näyttäminen, sillä ääni antaa tilaa mielikuvitukselle ja katsojan omalle tulkinnalle.

Pohdittavaa:

1. Jäikö mieleesi jokin musiikkikappale tai melodia, joka soi Rakkautta ja roskaa –elokuvassa?
2. Minkälainen tunnelma elokuvan musiikista tuli? Minkälainen tunnelma elokuvassa oli ylipäättään?
3. Pystytkö nimeämään jonkun aiemmin näkemäsi elokuvan, jossa oli erityisen mieleenpainuva äänimaisema tai vaikuttavaa musiikkia?
4. Usein elokuvan ääniraidalta eli soundtrackiltä nostetaan jokin kappale ikään kuin elokuvan tunnusmelodiaksi. Se voi olla jokin toistuva sävelkulku tai yksittäisen artistin esittämä kappale. Tuleeko sinulle jostain tietystä kappaleesta mieleesi joku tietty elokuva?

Tehtävää:

1. Katsokaa lyhyt pätkä jostakin elokuvasta tai vaikka valitsemanne Youtube-video:
  - a. **Ensin äänen kanssa**
Miksi juuri tämä musiikki tai äänimaailma on mielestäsi valittu kyseiseen videoon?
Sopiiko se siihen mielestäsi?
  - b. **Kokonaan ilman ääntä**
Miten tunnelma ja koko elokuvan/videoon sisältö muuttui kun äänet poistettiin?
Kiinnititkö huomiota erilaisiin asioihin äänien kanssa ja ilman ääniä?
  - c. **Eri musiikilla tai taustaäänellä**
Katsokaa nyt sama video aivan erilaisella musiikilla tai taustaäänellä. Miten videon tunnelma muuttui nyt? Sopiko uusi musiikki videoon paremmin vai huonommin kuin alkuperäinen? Voitte kokeilla useampaa erilaista musiikkityyliä videon taustalle ja tutkia, kuinka musiikki vaikuttaa kokonaisuuteen.
2. Usein tietyt kappaleet muistuttavat tietyistä tilanteista tai henkilöistä ja joihinkin kappaleisiin voi tulla erittäin vahva tunneside. Mieti nyt lempikappaleitasi.
Muistatko, milloin kuulit ne ensimmäistä kertaa? Mitä sinulla tulee niistä mieleen?
3. Elämäsi musiikkina
Piirrä paperille aikajana syntymästäsi nykyhetkeen. Merkitse janan välille sinulle tärkeitä elämäntapahtumia tai tilanteita, esim. koulun alkaminen, koiranpentu, muutto uuteen kotiin, 10-vuotissynttärät, uuden harrastuksen alkaminen, hopeasija koulun hiihtokilpailuissa jne. Kun olet merkinnyt tärkeimmät elämäntapahtumasi aikajanelle, mieti sitten jokaisen kohdalle tietty kappale tai vaikkapa tietty ääni (esim. torven törähdys, herätyskellon pirinä) ja kirjoita se tapahtuman alle eri värillä.
Miksi valitsit juuri kyseisen kappaleen? Kuuntelitko kappaletta silloin kun kyseinen asia tapahtui, vai sopiiko kappale tunnelmaltaan kyseiseen asiaan? Kun olet saanut janan tehtyä, niin esittele se parillesi. Jos mahdollista, soittakaa pieni pätkä kyseisiä kappaleita toisillenne.
4. Leikkikää Musiikki mielikuvana –leikkiä. Leikkijät kulkevat ympäri luokkaa aina kun musiikki soi ja pysähtyvät paikoilleen, kun musiikki lakkaa soimasta. Tarkoituksena on liikkua sillä tavalla, miten kuvittelisi musiikkiin sopivan. Soittakaa erilaisia musiikkityylejä.
Tuliko sinulle heti mielikuva siitä, miten tiettyyn musiikkiin tulee liikkua? Oliko liikkumistavoissanne eroja?